

Áll. Polgári Iskolai
Tanárképző Főiskola

III.

Magyar és egyetemes
irodalom

C.

991

XA 119007

akó Kálmán:

at a május...

Versek.

Szeged, 1939.

ÁLL. POLGÁRI ISK. TANÁRKEPZŐ FŐISKOLA	
— KÖNYVTÁRA —	
Leltári szám: 991	Osztályszám: <i>IIIc</i> <i>3152</i>

Czakó Kálmán:

Gyóntat a május...

Versek.

991

1-2

Szeged, 1939.

Corvin-nyomda Szeged, Rudolf-tér és Vár-utca sarok.

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000838446

Mottó:

*Könnyű az égen némán tündökölni ;
De dalos ajkkal lent hallgatni fáj
És koldus Lázárként koncertt pörölni.
Mikor a lelkünkt, dus álomkirály.*

Jubász Gyula

Gyóntat a május.

Gyóntat a Május. Fiatal páter.
 Előtte bűnös Január térdel
 S könnyes szemmel gyónja meg vétkeit,
 Hogy játszott jajjal, könnyel és vérrel.

»Gyónom a Víznek, gyónom a Földnek,
 Gyónom a Légnak, ellenük tettem,
 Mikor a dalt, virágot, csobogást
 A zord, nagy Némaság markába vertem.
 Fagyos parancs-szóval a csobbanó víznek,
 Ördögi gúnnyal állj-t parancsoltam.
 Megállt, mert hol leheletem végigkaszál,
 Nincs élet, áll minden megfagyottan.
 Utamban volt egy késő őszirózsa bimbó,
 Gyilkolni vágytam, hát haljon meg a virág
 S a robbanó éltet fagyos marokkal
 Dobtam a jégre, mely minden bimbót kirág.
 Kopasz ágak között félőn nézte
 Munkámat egy dalos kis pinty madár,
 Félt tőlem s hirtelen az Ur felé
 Csattanó szárnnyal légbe fúrta fel magát.
 De én, hogy a munkám teljes legyen,
 Az ég előtt egy hófelhőbe vontam
 S a megfagyott parányi Isten hegedűjét
 Törött virág mellé a jégre dobtam.
 Öltem, öltem halomra mindent
 S ha most számon szedem a tetteket,
 Ugy látom, kedvem végleg teljesült,
 Mert bennem a Sátán mindig csak temetett.
 Mégis, bocsásd meg, óh! Ez nem az én vétkem.
 Atyám, rosszkor születtem én:
 Pezsgőbe fulladt Szilveszter éjjén.

Mámorcsatornán folyt a csók, a nő.
Úr volt, aki ocsmányabbat mondhatott.
Ne vedd hát bűnként aljas tetteim,
Lelkem állatélvek ágyán fogantatott.»

Tavaszos arccal az ifjú barát
Rügyek között míg formulát papol,
Harmattal ajkán a meggyónt Január
Az orgonavirágos stólára hajol.

A testamentumom.

A homlokom körül még barna fürtserег
S öcsémnek hívnak még a negyvenévesek.
De érzem már, hogy régen rogyant vén vagyok,
Az élet megcibált, a kedvem elhagyott
S ahogy a sorsom most is céltalan futom,
Megírom hát a végső testamentumom:

Születtem, vagyok. Erről senki sem tehet.
Szerettem, szántam, sírtam ezt az életet,
Marékka adtam mindig mindent semmiből
S nem kértem jószót, áldást, soha senkitől.
Dacos magamban sírtam csak, ha úgy kellett
S voltam virrasztó vágy a könnyeim felett.

Osszátok szét hát ezt a koldus mindenem,
Hogy ne szórhasson átkot rám majd senkiséem.
Bolondnak adjátok a gyászos kedvemet,
Csalónak csókom, asszonyoknak szívemet,
Cézárnak könnyem és ami még megmarad,
A fütytőm, versem, osztozzon rajt a salak.

Anyám ne sirjon értem, hogyha meghalok;
E véres harcban úgylis holtan holt vagyok.
Csak álom voltam és őh, jaj az életem
A másokért tusáján, érzem, elveszett.
Azért, ha meghalok, még azt is meghagyom:
Tépjék szét e végső testamentumom.

Temető kapunál.

Szeretnék kacagni a némaság előtt,
Hogy zordon vaskapuk őrzik a temetőt.

Mögöttük sírbaszálts kacajok és gondok
És én előttük állva ünnepet rontok.

Ősz van. Hervadt a lomb. Virágot hordanak,
Így ölnek élők értük, kik rég porlanak.

Nézem, virágot hogy hordanak a vének,
Kik jeltelen sírjuktól jókorán félnek.

Csak én felettem lesz talán süppedt a hant;
Lelkem vágyak útján mindig végső maradt.

Nem kérek senkit, hogy rám virágot szórjon
S korhadts keresztlemnél értem áment mondjon.

Magam lopom be majd a csupajaj lelke,
Egy jeltelen sírba, a temetőkertben.

És így mire porom a földdel elvegyül,
Emlémem rég a sötét semmibe merül.

Lánc... Lánc...

Tavaszi-szín réteken fütyös vig nóta száll;
 Apró gyerekhad játszik májusi hittel
 S a fénybarázdás lomb között öröm kaszál.

Futnak, megállnak, körtáncot járnak néha
 S a kis jószágrobok dalolják már vígan:
 Lánc, lánc, eszterlánc, eszterlánci céna...

— — — — —
 Tíz, húsz, harminc, életfogytiglani fegyház.
 Komor, nagy vén falak, jószág-hijjas örök
 És rács, amit gyűlöletrabok lelke ráz.

A cellákba néha, ha egy napsugár téved,
 A megláncolt kezek hozzá kapaszkodnak
 S hívnak, keresnek, ifjú szabadság téged.

Testük hajszában kifáradt, szívük béna,
 Szemük könnyes s a multból csak egy dal maradt:
 Lánc, lánc, eszterlánc, eszterlánci céna...

Kálvária.

Mennek mindnyájan, mert parancs, mert dogma,
Hogy menni kell a kálvária dombra:
Nagypénteken. Az olvasószem pereg
S vannak kik hozzá még könnyet ejtenek.

A megfeszített Kriszuson lila lepel,
Harang se kong, csak fakerék kelepel.
Oly gyászos, bús e pénteken az ima,
Hiszen minden élet egy-egy kálvária.

Kálvária végén nincs halleluja,
Föltámadás, csak sir, mely sáros, puha
S akik mennek a kálvária dombra,
Magukért sirnak a templomi porba.

Litánia.

Uram Te szórtad szét a jó magot,
Uram Te adtál érlelő napot.
Uram az áldásod bőven terem,
Uram de mennyi hal a tengeren.
Uram az erdön látod mennyi vad,
Uram szemünk milljó csodát ihat.
Uram de nézd, hogy mind az emberek,
Uram talpig acélos fegyverek.
Uram kinek kell áldás parlagon,
Uram csak az mit más már elrakott.
Uram maholnap embervér patak,
Uram ezer sápadt hullán szalad.
Uram igaz próféták nincsenek,
Uram a végén átok lesz neved.
Uram az undor átfut lelkemen,
Uram a gyűlölet nem kedvesem,
Uram nem koncert maró eb vagyok,
Uram én inkább csendben meghalok.

Pereg a lelkem.

Pereg a lelkem, mint imamalom,
Pergeti egyre a Vágy fuvalom.

Éjjel és nappal csak nincs pihenő,
A vágy az idő szent vérébe nő.

Égre emel most, a sárba seper;
Rútat és szépet, mind egybekever.

Pereg a lelkem, hogy pergeti Ő,
Némán kacag im rajta az Idő.

Megyek a messzibe

Milyen közel van hozzám most a messze,
Hogy a füzek csokrát az éj megeste
És egy-egy pásztorláng ott messzi tul,
Pislog felém, csak néha vigaszul.

Megyek az éjbe, mint kóbor gyerek,
Nincsenek nálam gyilkos fegyverek
S magam kamaszfütytőmmel míg biztatom,
A torkom egy nótaörlő vig málom.

Lábam sarjut roppant, levél zizeg,
Hogy földre hull az éj nagy terhivel,
De én megyek buta nagy bátran egyre,
Vagy pásztorlángban jön felém a messze?

Fekete Mária.

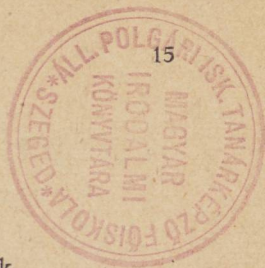
Ősi templom mélyén ködös félhomályban,
Csak a fénye virraszt egykét gyertyalángnak.
Fekete ünneplők, barna paraszt arcok,
Tömjén-ittas este bűnbánatot tartók.
Búgó orgonával zendül fel az ének,
S itt mormolják csendben fiatalok, vénék:
Könyörülj, könyörgő fekete Mária.

Két kezünk munkája véres verejtékünk
Behordva, de mond oh! holnapra mit érünk?
Nem riog felettünk új harc riadója
S hordani kell vérünk másért véradóba?
Mikor lesz a könnyűnek, síkolyoknak vége?
Hiába papolják hamisan, hogy Béke,
Könyörülj, könyörgő fekete Mária.

Kisértő lidércek igézik a lelkünk,
Nincsen igaz nótánk, amit énekeljünk.
Bitang kacaj lett a sírvavigadásunk,
Életviharormon tépetten, hogy állunk,
Kérges tenyerünket lásd egymásba fonva,
Zendül már a zsoltár panaszló bús szója:
Könyörülj, könyörgő fekete Mária.

Kint a nyárfák árnyán, zsupfedeles házak,
Riadó nagy éjbe új csodákat várnak,
Mig a poros szellő hordja zsolozsmáját:
Boldogasszony sirja magyarok imáját,
Szegény ember terhét, jó az Isten látja,
Fekete rögünket harmatos könny szállja
S könyörül, könyörgő fekete Mária.

Koporsómécs.

Mindig sötétben pislog: Senkinek.
Halott vonások sápadt fénye lett,
Könnyes szemek elől riasztani
Kisértő tompa gyászlidérceket.

Üdvért pergő örök imák között,
Hogy fellobog, sorsával küzködik,
Tán érzi is a szenteltviz esőn
Ámen-ra úgyis majd elég tövig.

A lángja tánc. Hiába mind a gyász,
Holtak hantján születnek új hitek
S ő tudja csak, a kis koporsó mécs,
Mindig sötétben pislog Senkinek.

A hópihék.

Ma éjszaka lehullt az első hópihe.
Aludtunk mélyen, nem látta senkise.

A föld, mely tegnap este megfagyott,
A hulló óról mélyen hallgatott.

Fehérre tisztult tőle kint a piszkos ut,
A hó minden kis rög fölé csak úgy tolult.

És amelyik a táncba fáradott,
Halkan pihent meg itt az ablakon.

De jöttek jaj bakancsos vad hajnallesők,
Akik fölé Robot bus végtelenje nőtt;

Vitték a gyűlölet vörös színét
S sárrá tapodták mind a hópihét.

A semmi felé.

Tűnnek az évek, marja a percmutató.
Halkul az ének. Mondd, mire hullnak alá
Könnyei? Vége mi lesz? Tán ágykaparó.

Medrinek ássa a lelki fővény talaját,
Hol rohanó sír szennye sodorja elő
Tengerek árja felé im a szent Akarást..

Medre kiszárad, gaz növi partjait át,
Hogyha a könnye kifogy és vágya elül
Majdan a szemnek, mely szüli az Akarást.

Semmi a célunk s tán ez is benne a jó.
Emberi sorsok könnyein, énekin át,
Tűnjetek évek, marjon a percmutató.

Göncölszekér.

Hét apró csillag, hét kis büszke pont,
Mit egy szekérre álmok álma font.

És minden este fénylőn fent ragyog,
Ismerjük, mint a holdat és napot.

Felnézünk rája, száll a sóhajunk,
Vigak vagy búsak? emberek vagyunk.

Szól róla nóta, hullnak könnyeink,
Mig ránk a Göncöl fényküllője int.

Kocsisa nincsen. Tán az angyalok
Vigyáznak rá az égi útakon?

— — — — —
Fütyülve, vígan nézlek, esti fény,
A gyászos égen letről vig legény.

Felküldöm hát a csókom, bánatom,
Viseld, a sorsom én is rád rakom.

Igy forrunk egyggyé mindig te meg én,
Hét apró csillag, vén Göncöl szekér.

Vénség.

Elomlott vágyak, tépett bíborok,
Kiszáradt fa, min varju károg ott
Gyászindulót, mely nem szól senkihez.
Rőt félhomály. A vénség színe ez.

Nem csókra vár, az ajka már fanyar,
Mit multba szálló sóhaja takar,
Amig közelbe néz s egy messze tünt
Kacajt idéz. (A vénség végzetünk).

A naplementén elborongva jár,
Rözsét cipel s ez átkozott nyaláb
Ámened lett, te forró vért ivó
Átokkal áldott életedáridó.

Tavaszbba szórom hívó füttyömet.

Tavaszbba szórom hívó füttyömet,
Visszhangként rá egy pintyő pittyeget,
S a felhőcsóktól terhes ég alatt
Az alvó bimbó frissen felhasad.

Mind felhasad, hogy tarka dal legyen,
Tavaszköszöntő néma berkeken.
Nem szánva füttyöm én is ballagok
Tar ágak közt. Így magvető vagyok.

A szél belémkap, füttyöm elrepül,
De visszazeng még cifrán messzirül;
Ott is fakadjon bimbós dalvirág,
A téli dermedt álom messzi már.

Tavaszbba szórom hívó füttyömet,
Visszhangként rá egy pintyő pittyeget,
Ketten vagyunk már koldus boldogan.
Hahó, a széllal gyászunk elrohan.

Zaj az éjbe.

Csitt! Csalit, csermely csendbe legyen.
Neszelő éjbe zajra lesek.
Álma nagy néma és ijedő,
Vaksi sötét szín, zajtemető.

Madarak őrzik fészkeiket,
A lombtakaró bamba, siket,
Csillagok fénye félve remeg,
S a hold sáppadó arca kerek.

Néma az éj, de jaj, valahol
Régi romok vén tornya alól
Málik egy kő s míg messze gurul,
Töri a csendet nagy konokul.

Salome.

Fehér volt teste, arca rózsaszín,
Halvány hab színe játszott fogain.
Haja sötét, akár az éjszaka,
Alakja karcsu, mint a pálmafa.

Fülledt, vak éjbe peregett a dob,
Salomé hozzá táncolt és dalolt,
Könnyű fátylak fonták testét körül;
A tömjénfüstben úszott s Ő örült.

Salome táncolt még, a porkoláb
Szemlélte már a tömlöcök sorát.
Titkot tartott az éj, mely oly sötét
S vér szennyezte Salome köntösét.

Libasorban.

Libasorban
 Őszi réten
 Megyünk egyre
 Mind a négyen
 Kerüljük a
 Pocsolyákat,
 Köszöntjük a
 Száraz ágot
 Libasorban
 Őszi réten
 Mások nyomát
 Én is lépem.

Megyünk mint a
 Balladában
 Titok hősök
 Hajdanában.
 Felettünk egy
 Sötét felhő,
 Bolygó árnyunk
 De messze nő.
 Őszi réten
 Hulló levél
 Körülöttünk
 Bús dalt zenél.

S libasorban
 Megyünk egyre,
 Hová? Minek?
 Tán semerre,
 Fűtünk nincsen,
 Szemünk réved,
 Jaj de gyászos
 Ez az élet.
 Ide valók
 Vagyunk éppen
 Őszi rétre
 Mind a négyen.

Hajnali hajh!

Virrad s én állok a hajnali ormon.
Virrad és tartom a lángcsókú zászlót,
Míg harmatos fűbe évoém szórom,
Zöld levelek között a hajnali hajh-t.

Virrad és hallgatom: a csend szakadoz,
Csattan a szárnyuk a kis madaraknak,
Nékiik a jó ugye, se mély, se magas
Nem töri dalukat: a hajnali hajh-t.

Virrad s míg állok a hajnali ormon,
Lángcsókú zászlóval űzöm el az éjt,
S hintve a szélbe víg, mámoros csókom,
Messzire zengem már a hajnali hajh-t.

Altató.

Csitt, babujja, aludj szépen
Fehérpihés bölcsőmélyen
S legyen szemed altatója
Ez a könnyes fáradt nóta.

Csitt babujja jön az álom,
Hogy röptsen rózsás tájon
S ne lásd anyád hulló könnyét
Rideg éjjek buba nőttét.

Piros ajkad csak kacagjon,
Élet szele meg ne csapjon.
Csitt babujja, ez a vágyunk,
Nékünk is, míg rád vigyázunk.

Forr a vérünk, űz a vágyunk,
S álmot mégse nem találunk.
Őszbe térül ez az élet
S nem hisszük a szép meséket

Igy, ha néha bölcsők mellett
Ajkunk lágy dalt énekelget,
Ez a refrén: csitt babujja
S mi a vége? Ki se tudja.

Csitt babujja, jöjjön álmod
És feledd el a világot.
Szebb az álom, mint az élet
S te álmodd át az egészet.

Csillaghullós éjszakákon.

Csillaghullós éjszakákon,
Tüzes piros lesz az álom,
S új Emesék ringatója
Végtől-végig ez a róna.

Szellő-csók a terhes ágon,
Altatót zeng muzsikálón
S harmatkönnyes füves réten
Kobzos nóta szól, mint régen.

Hulló csillag az ég alján,
Tündöklük még egyet, aztán
Elnyeli az éjjek éjje;
Alvó rónák messzesége.

A vak éjet táltos nézi;
Jós szemével megigézi.
S látja hosszú idők múltán
Csaba népét Hadak útján.

Szőke vizek csobbanása,
Ringó nádak muzsikája
Száll az éjbe, mint a nóta
S lesz Emesék ringatója.

Mea culpa.

Glóriás asszonyok mossák a véremet
 Patyolat fehérre
 S zsoltárral, imával mérik megtisztulva,
 Vajjon mennyit ére?

Hordtam a véremet, hoztam a véremet,
 Ugy, ahogyan kaptam:
 Sötétlő éjszakák ezer titkos mélyén
 Égig jajdult jajban.

De ez az én vérem. Piszkosan, porosan.
 Egy csepp híja sincsen.
 Glóriás asszonyok, elhoztam elétek,
 Hogy culpázva hintsem.

Mossátok! Mossátok! Soha meg ne fogja
 Emberszagú álom
 És piszok ne érje. Más asszonyok mérge
 Élet éjszakákon.

Sugaras hajnalra, glóriás asszonyok
 Mossátok fehérre
 S nyujtsátok aranyos áldozati tálon
 A hajnal élébe.

Ez az élet.

Ez itt az élet: ez a vad masir,
Megyünk előre, amott vár a sir.

Megyünk a lankán, tépett parlagon;
Sötét, vak éjben, bibor hajnalon.

Fáradt a térdünk, kócos a fejünk
És egyre... egyre kevesebb velünk.

Riadtan állunk néha félúton
Miért e hajsza? Magam sem tudom.

Minek a rügy s az őszi bús avar?
Egy szürke felhő ugysis eltakar.

Megyünk előre, dobban a masir
S egy lépéssel már közelebb a sir.

Végzet.

Csak nézni,
Hogy a messzeségben ködlenek az árnyak
És hinni.
Hogy valahol néha engemet is várnak,
Mig állva
Vízben, napsugárban, szoborra meredve,
Jaj, tudni,
Hiába: előre! Nincsen út semmerre.

Csak látni
Lombokat hullani sárguló avarra
És várni
Virradatos, nótás, zengő új tavaszra.
Mig élve
Senkik közt. Képemre testamentum írva.
Jaj, halni
Hangtalanul bukva feneketlen sírba.

Buĵ... Buĵ...

»Bújj, bújj zöld ág...» bújj át rajta
Szöske kis fejecske,
Van-e, aki ismeri még?
Ugye bizony egyse.

Arany porban gyerekfejjel
Ahogy akkor jártuk,
Szálló nótánk csókesőjén
Magunk hitét vártuk.

»Nyitva van az aranykapu...»
Beszaladtunk rajta.
De mesés volt, de csuda szép,
Az a semmi: Tarka.

Bezárult az aranykapu,
Itt állunk már kívül,
Még siratjuk, eltemetjük
Százszor, tiszta szívből.

Aranykapu, gyerekálom,
Ugyan, hol a párja?
»Szomorú ez a csütörtök»,
Jön-e ünnep rája?

Örök malom.

Mi lesz, ha majd a nyár (örök malom)
Megörli sorra mind a bánatom

S kacagva szűzfehér lepel alatt
Felém száz csókos vidám dal szalad.

Rügyek közül fütttyent a jóöröm
S nem lesz a Sorssal egyetlen pöröm.

Felém bólint az áldott ért kalász
Pipacs meg iris túlkös tarka nász

S én állok csak az árok szegleten,
Kivert panaszként, némán, meztelen.

Míg hallgatom a nyár: örök malom.,
Hogy örli sorra mind a bánatom.

(no) XA 119007

CORVIN-
NYOMDA
SZEGED.

